

Kontrol Şimdilik Bizde!..

Selami Öktem

Son zamanlarda yapay zeka çok fazla gündeme geliyor, değil mi? Herkesin dilinde; televizyonlarda, sosyal medyada, gazetelerde, internette... Yapay zeka şunu yaptı, yapay zeka bunu yaptı. Hatta Nobel ödüllerine bile sızdı. Ama bu işin tehlikeli bir boyutu da var. Bakın, Geoffrey Hinton'a kulak verirsek, yapay zeka konusundaki asıl mesele gözümüzden kaçıyor. Kim bu Hinton dersiniz, kendisi yapay zekanın "babalarından" yani bu kavramı hayatımıza kazandıranlardan biri. Yıllarını yapay zeka teknolojisine vermiş, Google'da üst düzey görevlerde bulunmuş bir isim. **Şimdi ne yapıyor dersiniz? İşini bırakmış, dünyayı yapay zeka konusunda uyarıyor!** Yapay zekanın tehlikelerinden bahsediyor.

Hinton, **"Sizden daha zeki bir şeyi kontrol edemezsiniz"** diyor. Düşünün bir, yapay zeka bizden daha zeki hale gelirse ne olacak? Kontrolü elden kaçırabiliriz. İşin ilginç tarafı, yapay zeka tam da bizden öğreniyor. Bizim alışkanlıklarımızı, seçimlerimizi, davranışlarımızı analiz ediyor. Sonunda da kendi kararlarını vermeye başlıyor. Peki bu ne anlama geliyor? Bir yapay zeka, insanları manipüle edebilir ve insanlık kendi icadının esiri olabilir. Hinton işte tam da bundan korkuyor.

Ama işin bilimsel tarafına da bakalım. Yapay zekanın temelinde "nöral ağlar" var, yani insan beynindeki sinir ağlarını taklit eden sistemler. Hinton ve diğer bilim insanları bu teknolojiyi geliştirdiler. Hatta 2024'te Nobel Fizik Ödülü'nü de bu yüzden aldılar. Ödül fizik alanında olsa da, işin iç yüzü daha çok yapay zeka ve bilgisayar bilimiyle ilgili. Tabii fizikçiler bu duruma biraz kızgın; "fizikle ne alakası var?" diye sorguluyorlar. Ancak işin özünde, yapay zekanın nasıl öğrenip geliştiğini anlamak için fizik kurallarından yararlandıkları bir gerçek. Hinton ve ekibi, insan beynindeki sinir ağlarını taklit ederek, makinelerin öğrenmesini sağladılar. Böylece "düşünebilen" makineler ürettiler. Ama sorun da burada başlıyor: Düşünen bir makine kontrol edilebilir mi? Hinton, tam da bu noktada tehlikeye işaret ediyor. Diyor ki: "Bir yapay zeka bizden daha zeki hale geldiğinde, onu kontrol edemeyiz." Düşünsenize, bir bilgisayar sizden daha hızlı, daha akıllı ve daha öngörülü hale geliyor. Öyle ki, siz ne yapmak istediğini anlamadan o çoktan yapacağını yapmış olur. Bu durumda kim kime hükmeder? İnsan mı yapay zekaya, yoksa yapay zeka mı insana?

Hatta bu noktada gelişmiş bir yapay zekanın bir hayvana implant edildiğini düşünelim. Örneğin yapay zeka sayesinde insandan daha zeki bir maymun. Ne kadar süre kontrol altında tutabiliriz? Ne kadar zaman insanoğluna itaat eder? Dahası, bu teknoloji kimin elinde? Büyük şirketler mi, devletler mi? Hinton'a göre, işin kontrolsüz bir şekilde büyümesi tehlikenin en büyük kaynağı. Devletler ya da büyük teknoloji şirketleri bu gücü ellerinde tutarak, insanları yönlendirebilir, toplumları manipüle edebilir. Zaten sosyal medyada bile algoritmaların nasıl çalıştığını az çok hepimiz gördük. Yapay zeka da bu süreçleri daha ileri taşıyabilir, hatta siyasi seçimleri bile etkileyebilir. Sonuç olarak, yapay zeka sadece "teknoloji" değil. Bizim geleceğimiz, yaşam biçimimiz, hatta insanlığın varlığı ile doğrudan alakalı. Yapay zeka dünyayı dönüştürüyor. Eğer doğru şekilde yönetilmezse, bizleri kontrol altına alabilir. Bu yüzden Hinton gibi bilim insanlarının uyarılarına kulak vermeliyiz. Kontrolü bizde tutmak için yapay zekayı ne kadar iyi geliştiriyorsak, o kadar iyi denetlemeli ve sınırlarını da çizmeliyiz.

Hinton, "Durduramayız ama önlemler alabiliriz" diyor. Yani, teknolojiye yatırım yaparken, onun zararlarını nasıl engelleyebileceğimizi de düşünmeliyiz. Sadece teknolojiyi geliştirmek yetmez, bu teknolojinin doğru ellerde olduğundan ve etik değerlere hizmet ettiğinden emin olmalıyız. İşin en zor kısmı da şu ki bunu kişiler olarak değil, devletler olarak da değil insanoğlu olarak yapmalıyız. Bu noktada devletlere, bilim insanlarına ve topluma büyük görevler düşüyor. Yasalarla yapay zekanın sınırlarını çizmek, yanlış ellere geçmesini önlemek ve toplumu bilinçlendirmek şart. Bizler de, birer birey olarak teknolojiyi nasıl kullandığımızı sorgulamalı, ona karşı bilinçli olmalıyız. Aksi halde, Hinton'ın dediği gibi, bizden daha zeki bir şeyin kontrolü altında hayatımızı devam ettirmek zorunda kalabiliriz.